

Szabadság-kiáltvány, valahol...

A nagyváradai Lilliput Társulat musical-adaptációja

Valahol Európában gyerekek éheznek. Valahol Európában elhagyatottan, csapatba verődve próbálnak túlélni. Valahol Európában fiatalok a szabadságért küzdenek. Valahol Európában a művészet sem szabad. Valahol Európában az egyenruha, a karhatalom nem véd, hanem büntet. Valahol Európában a papír, a paragrafus, a törvény nem tartalmazza az emberséget. Valahol Európában a templom sem oltalmaz. Valahol Európában az emberek a rendszer kiszolgáltatottjai. Valahol Európában gyerekek és felnőttek szeretetre vágyanak.

Valahol Európában, egészen pontosan Nagyváradon, a várszínpadon egy értelmünkre és érzelmeinkre egyaránt ható előadást játszik tizennyolc gyermek és a Lilliput társulat művészei. Ennek a musicalnek nagy csapdája éppen a gyerekek szerepeltetése, el is csúszott néhány előadás azon,

hogy a rendező úgy vélte, a kicsik majd feledtetik a felületességet, a kortárs valóságra való reflektálás hiányát. Györfi Csaba rendező-koreográfus a nehezebb utat választotta: a tehetséges, ügyes gyerekeket egy kérdéseket megfogalmazó és gondolatokat közvetítő drámai előadás szereplőivé tette.

A filmet, amely alapján a musical készült, 1947-ben mutatták be, szinte közvetlenül a második világháború után, egy történelmileg zavaros korszakban. A béke és humanizmus filmjének készült, de az eredeti alko-

Fotó: VÍGH LÁSZLÓ

tásban is hangsúlyt kap a művészet mint felszabadító erő és a művész felelőssége a társadalomban. (A film a Videa.hu oldalon keresve megtekinthető.)

A 21. században Hosszú, Éva, Simon Péter, Kuksi és a többiek története másképpen szól, mint a viláégés utáni években. Európában béke van és Unió, mégis éheznek és meghalnak gyermekek. Szabadság sem mindenhol van, és a művészet továbbra is felszabadító erővel bír, a művész felelőssége pedig hatványozott. Talán éppen azért, mert béke van. Békében a hatalom, a rendszer nem köthet gúzsba, nem nyirbálhatja meg a szabadságot.

Rég nem titok, hogy a szerzői jogok a legtöbb esetben arra kötelezik a színházakat és az alkotókat, hogy az előadás ne térjen el az eredetitől. Gyakorlatilag a díszlet, a jelmezek, a jelenetek sorrendje, a szereplők nem változtathatók. Györfi Csaba úgy alkotott érvényes előadást, hogy hangsúlyokat helyezett át, jeleneteket, monológokat emelt ki, jelképeket vitt a színpadra. A próza, a dalok, a zenei anyag, a színészi játék (ide értve a gyerekeket is) könnyedsége és természetessége teszi drámaivá. A rendező nem engedi túltengeni sem a humort, sem a romantikát, sem a könnyfakasztást. Az előadás sokkal inkább megrázó, mint megható. Megrázó, amikor a szereplők felsorakoztatják a cipőiket és ruhadarabja-

ikkal betakarják a halott kislányt. Igen, ez a Duna-part.

Az Egyenruhás (Csepei Róbert) mögött ott érezzük a rendszert. Egyáltalán nem nevetséges ez a figura, akkor sem, amikor a fiatalok bolondot csinálnak belőle. Mert lényegében ez a férfi egy hatalommal felruházott, műveletlen pojáca. Tudja viszont, hogyan kell gyűlöletet szítani. Nem számít, hogy gyerekekre kell lőni, nagyszerű, hogy a gyermekek kezében is fegyver van, mert meg kell védeni. Mit is? Kitől? Fenyegető monológiát a nézőknek mondja, nem lép ki az előadásból, csak közelebb a közönséghez. Vérfagyasztó. Mintha minap ilyesmit olvastunk volna a közösségi hálón.

Megindító, ahogy Simon Péter (Hanecz Debelka Róbert), a világhírű karmester zenével, dallal igyekszik gyógyítani a lelki sebeket, amikor rádöbben, hogy felelősséget kell vállalnia a hozzá menekült gyerekekért.

Hosszú (Kiliti Krisztián) és Ficsúr (Szabó J. Viktor), a túl hamar felnőtté vált két kamasz kettősei és szőlői egyaránt hatásosak. Hosszú szinte atyáskodó, tele empátiával vigyázza társait, Ficsúr az örökös lázadó, vakmerő, de segíteni kész. A két kamasz éppúgy vágyik a szeretetre és biztonságra, mint társaik. Suhanc-Éva (Benczi Tekla) a nemét elrejtő, a férfiak durvaságát megtapasztalt egyszerre erős és törékeny lány úgy fogadja a szerelmet, mint az ismeretlen csodát.

A Tanító (Daróczy István) kétségbeesetten és tehetetlenül szemléli az Egyenruhás és társai kegyetlenségét. Értelmiségi, aki szóval próbál küzdeni a szólamok ellen. A Férfi (Lélek Sándor Tibor) átalakul a rendszert védő fegyveresből a gyermekeket oltalmazó felnőtté, a szereplők a közönségnek énekelik, hogy a „zene az kell” – ilyen pillanatok, színesi alakítások teszik kortárs drámává a *Valahol Európában* musicalt.

Nehéz feladat lehetett a rendező-koreográfusnak elérni, hogy kicsik és nagyobbak mélységében érezzék és alakítsák szerepüket. Valamilyen varázslattal elérte azt is, hogy a gyerekek egyszerre, szinkronban táncoljanak, kiküszöbölte az „édes ügyetlenkedéseket”. Ezek a tehetséges gyerekek hivatásos színészekhez méltóan játszottak.

Minden drámaisága ellenére van ennek az előadásnak valami derűs kicsengése, mert mindig lesz holnap. Még ma van,

és lehet, még sokáig ma lesz, de egyszer eljön a holnap és lesz otthon, és lesz korlátlan szabadság.

Szabadság-kiáltvány – talán így lehetne alcímezni a nagyváradi *Valahol Európában* nagyszerű előadását. A mottója pedig Dés László dala: „A zene az kell, hogy ne vesszünk el, hogy mégse adjuk fel! Mert a jó, a rossz csak szó, olyan, ami sokszor változó. Köztünk minden ember más, különös és sokfajta szokás, de hogy mindenki álmodik, nagy bajt nem csinál hajnalig, ebben egyformák!”

SIMON JUDIT

Nagyváradi Szigligeti Színház – Lilliput Társulat
Dés László – Nemes István – Böhm György – Korcsmáros György – Horváth Péter:
VALAHOL EURÓPÁBAN

Rendező-koreográfus: Györfi Csaba
Jelmeztervező: Cristina Breteanu
Díszlettervező: Rákay Tamás
Korrepetitor: Varga Imre
Koreográfus asszisztens: Kányádi György
Beszédtechnika: Papp Márta

Szereplők:
Kiliti Krisztián, Benczi Tekla /Tóth Andi,
Hanyecz Debelka Róbert, Csepei Róbert,

Szabó J. Viktor, Daróczy István, Lélek Sándor Tibor, Stéfán Bodor Mária, Varga Imre

Gyerekszereplők:

Hanyecz Debelka Ágoston, Sella Dominik, Boross Péter, Nagy Lilla, Fodor Vanca Ilián, Bódi Mátyás, Oszaczkay Butkay Gergő

Kórus és tánckar:

Bíró Bernadett, Gál Hanna Nóra, Hanyecz D. Ágota, Katona Márk, Kiss Virág Sára, Nagy Bianka, Pálfi Boróka, Porcza Zsófia, Szatmári Viktória, Trubács Vivien, Vári Vivien, Zeffer Szilvia Petra